

Matic Kocijančič

Viski brez soda

Angelski delež Kena Loacha

Letošnja etapa maratonskega štafetnega teka režiserja Kena Loacha in scenarista Paula Lavertyja, ki sta s skupnimi močmi nanizala že več kot ducat filmskih naslovov, je simpatična, nepretenciozna komična drama s prefinjeno tematizacijo socialnih in kulturnih zagat škotskega delavskega razreda.

Osnovni pripovedni lok je sestavljen iz dveh dokaj različnih, a vseeno homogenih komponent, ki sicer ne predstavljata najbolj izvirnih potez filma. Prva komponenta je klasična zgodba o mladeniču z dna družbene lestvice, ki skriva izjemen talent, vendar ga – zaradi spoja svojih značajskih pomanjkljivosti in družbene nepravilnosti rodne okolja – ne uspe zares razviti do polnega potenciala. Na podoben način, kot je bil Bostončan Will Hunting (*Dobri Will Hunting* [Good Will Hunting, 1997, Gus Van Sant]) zaradi genialnih matematičnih sposobnosti izstreljen v svet akademske znanosti, je junak *Angelskega deleža* (The Angels' Share, 2012, Ken Loach), Glasgovec Robbie (igra ga izvrstni Paul Brannigan, ki je za vlogo prejel nagrado škotske veje BAFTA za najboljšega igralca), čez noč deležen zavidljive pozornosti premožnih zbirateljev viskija; med »kazenskimi« javnimi deli, ki jih je Robbie primoran opraviti zaradi svojih pretepaških eskapad (prim. znova Willa Huntinga), se v lokalni destilarni namreč razkrije njegova izjemna sposobnost okušanja, ki mu omogoča prepoznati še tako delikatne nianse najodličnejših primerkov škotske nacionalne pijače. Če nas tovrstna premisa

že dodobra prepriča v nadaljnji »huntingovski« razvoj dogodkov, pa ustvarjalca filma vanj spretno in nepričakovano vneseta še drugo *ne-tako-zelo-izvirno* komponento. Robbie se namreč s svojo družino kazenskih sodelavcev, ki skupaj premorejo približno četrtno njegovega inteligenčnega kvocienta (pa še ta četrtnina je večino časa utopljena v alkoholu), nameni ukrasti najdragocenejši viski v državi. (Filmska premisa *navadni ljudje ukradejo neko eksotično dragocenost, ki jim je sicer v resničnem življenju nikdar ne bi uspelo ukrasti*, je v zadnjih letih postala tako popularna, da bi lahko postala samostojen žanr.)

Opisani fabulativni lok – kot je razvidno – ni najmočnejši adut filma. Vendar Loach in Laverty stavita na povsem drugega konja: osnovna kakovost, ki paleta likov *Angelskega deleža* – poleg Robbieja izstopata še njegovo dekle Leonie (Siobhan Reilly) in dobrosrčni nadzornik družbenokoristnih kaznjencev Harry (John Henshaw) – loči od tipičnih junakov britanskih proletarskih komedij, je njihova neprebojna pristnost. Vanje lahko vržemo pravzaprav kakršenkoli klišejski zaplet ali fantastičen razplet (in Laverty jih vrže kopico), pa nas končni izdelek še vedno očara kot prepričljiv socialni realizem. Morda celo bolj, kot bi nas skozi kakšno malo manj »plastično« zgodbo. Obravnavanemu filmu namreč uspe zrušiti predsodek, da za komični prikaz revnih slojev nujno potrebujemo njihovo karikaturu, izumetničene like, ki kot zastavonoše do skrajne izostritve privzamejo humorne vidike delavskega razreda, in

da se po drugi strani vsakršen neolepšan prikaz pouličnega vsakdana nujno izteče v brezizhodno, zamorjeno moraliziranje. *Angelski delež* v nasprotju s stereotipnimi *enodimenzionalci* odlično funkcionira kot optimistična drama in *obenem* kot predrzna, lahkotna komedija, ne da bi se kadarkoli zares otresel svojega realističnega ogródja.

O izjemni karakterni kompleksnosti glavnih oseb morda najbolje priča mojstrski prizor, v katerem se Robbie na poziv sodišča sooči z družino prestrašenega fanta, ki ga je pred leti brutalno pretepel. Do tistega trenutka namreč Robbiejevo pretepaštvo jemljemo tako, kot nam sicer narekujejo komični podtoni filma: kot ne pretirano usodno pobalinstvo, ki ima s svojimi kazenskimi izkupički še največje posledice za samega Robbieja. Ko pa smo enkrat soočeni z žrtvijo in družino, ki nazorno opišejo, kako jih je kruta izkušnja zaznamovala, simpatični junak v trenutku dobi povsem drugačne obrise. Drzen prizor, ki tvega izsiljeno distanco gledalca do protagonista, v svojem zaključku spretno zgradi prav nasproten učinek.

Angelski delež je duhovita in obenem presljliva drama, ki si prisluži oznako socialnega realizma v njegovem najboljšem pomenu; širi poligon za obravnavo aktualnih družbenih problemov in nas obenem opominja, da nujne sistemske rešitve ne pomenijo ničesar, če prednje ne postavimo vzajemnega zasledovanja ter spodbujanja dobrega – tudi komičnega – v vsakem izmed nas.